

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Humble, Nils, *Två hälsingesocknar*, Bollnäs 1934

Länsmuseet Gävleborg, ärendearkivet

Länsstyrelsen Gävleborg, ärendearkivet

Nilsén, Anna, *Hanebo kyrka*, Hälsinglands kyrkor XXVI, Strängnäs 1975

Riksantikvarieämbetet, Antikvarisk-topografiska arkivet

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
Ca. 1200	Den första stenkyrkan byggs av gråsten.	Nilsén, A. 1975
1300-tal	Kyrkan utvidgas åt söder och öster och avslutas med ett rakslutet kor. Murarna byggs av gråsten. Triumfkrucifix och dopfont införskaffas.	Nilsén, A. 1975
1300-1400-tal	En sakristia byggs på norra sidan.	Nilsén, A. 1975
1400-tal	Nya stjärnvalv av tegel slås i långhuset, under det befintliga tunnvalvda innertaket. Valven målas bl.a. med gravläggningen och helgonberättelser. Ett vapenhus byggs på långhusets södra sida. Ett altarskåp införskaffas.	Nilsén, A. 1975
1662	Predikstolen monteras.	Nilsén, A. 1975
1708	Östra, västra och södra väggarna får nya, större fönster. Interiören renoveras.	Humble, N. 1934
1715	Predikstolen förgylls.	Humble, N. 1934
1718	En altaruppsats i form av ett ramverk kring korfönstret snidas av bildhuggaren Jonas Lind i Söderhamn och installeras. Ljudtaket till predikstolen tillverkas av samme bildhuggare och monteras.	Humble, N. 1934
1729	Läktaren byggs om och utvidgas.	Humble, N. 1934
1736	En ny läktare byggs för ”kvinnfolken”.	Humble, N. 1934
1737	Kyrkans första orgel installeras, byggd av Anders Bergstedt från Husby.	Nilsén, A. 1975
1768	Storklockan gjuts om av Daniel Flodström i Sundborn.	Nilsén, A. 1975
1771	Orgeln byggs om av Lars Fredric Hammardahl i Arbrå.	Nilsén, A. 1975
1777-78	Sakristian och östra väggen rivs. Kyrkan förlängs med korsarmar i söder och norr samt en femsidig sakristia bakom det rakt avslutade koret i öster. Nya fönster tas upp i långhusets norrvägg liksom en ny ingång i väster. Korsarmarna och koret förses med tunnvalv av tegel. Det nya taket är brutet, valmat och täckt med spån. Ritningar utarbetas av C. F.	Humble, N. 1934 Nilsén, A. 1975

	Adelcrantz och ansvarig byggmästare är Daniel Lundqvist från Gävle.	
Ca. 1790	Kyrkogården utvidgas åt söder.	Humble, Nils, 1934
1832	Läktare byggs i korsarmarna och orgeln flyttas upp på den norra.	Humble, N. 1934
1837	1717-års altarpopsats tas bort och delar av den flyttas senare till Enångers kyrka. Nuvarande altartavla, målad av S. A. Blombergsson efter original i Söderhamns kyrka, skänks av P. C. Rettig med maka.	Nilsén, A. 1975
1860-tal	Kyrkogården utvidgas åt öster och norr.	Humble, Nils, 1934
1866	Omarrangering av läktare och bänkar görs för att skapa fler sittplatser. Dörren till det medeltida vapenhuset muras igen och möjligen rivs också vapenhuset.	Nilsén, A. 1975
1873-76	Den medeltida västväggen rivs delvis och tornet byggs efter 50 års pengasamlade. Ritningarna hämtas från Kungliga Överintendentämbetet och arbetet utförs av byggmästare Björk Jon Jonsson från Rättvik.	Nilsén, A. 1975
1876	Den gamla fristående klockstapeln vid kyrkans sydvästra hörn rivs och storklockan flyttas över till tornet. Lillklockan gjuts om av N. P. Linderberg i Sundsvall.	Nilsén, A. 1975
1877	Tornuret av Pellas Erik Persson i Mora installeras.	Nilsén, A. 1975
1901-02	Kyrkan renoveras av byggmästare Anders Nisser från Söderhamn efter gävlearkitekten E. A. Hedins ritningar. Fönsterhöjderna justeras, korgolvet höjs, ny altarring monteras, ny läktare ersätter en äldre i väster, ny orgelfasad byggs och ny orgel av E. A. Zetterqvist & son i Örebro installeras, ny bänkinredning monteras, den gamla bänkinredningens gavlar sätts upp som väggpanel, väggar och valv dekorationsmålas av Edvard Bergh från Stockholm och sakristians källare byggs ut.	Nilsén, A. 1975
1924-25	Kyrkogården utvidgas åt öster efter arkitekt Erik Westergrens förslag.	RAÄ, ATA
1939	En likkällare iordningställs i en befintlig källare nordväst om kyrkan. Förslaget upprättas av Harald Wadsjö.	RAÄ, ATA
1950-51	Kyrkogården utvidgas åt söder efter förslag av arkitekterna Erik Lundberg och Karl Erik Hjalmarsson, Stockholm.	RAÄ, ATA
1951-56	Kyrkan renoveras. Ansvariga är även nu arkitekterna E. Lundberg och K. E. Hjalmarsson samt byggmästare Carl O. Holm. Utvändigt tas de medeltida gråstensmurarna fram liksom 1700-talsputsens på korsarmar, kor och sakristia, sakristian grundförstärks och får en ny utvändigt trappa och fönstren byts ut. Invändigt höjs korgolvet ytterligare och får en anslutande trappa, ny altarring monteras, bänkarna får nya gavlar, dörrar och fronter, golven beläggs med kalksten, den södra av sakristians två dörrar muras igen, vägg- och valvmålningarna från 1902 kalkas över och de medeltida tas fram, 1715-års måleri tas fram på predikstolen. Elvärme installeras. Toaletter installeras och en vind byggs i sakristian och toaletter och arkiv i dess källare.	Nilsén, A. 1975 RAÄ, ATA
1962-63	En tillbyggnad uppförs i anslutning till sakristian med toaletter och inbyggnad av källartrappan efter Erik Lundbergs ritningar.	RAÄ, ATA
1968-69	Kyrkogården utvidgas efter arkitekt Henning E. Segerros förslag, och ett soprum byggs norr om kyrkan.	RAÄ, ATA

1972	Nytt orgelverk installeras bakom 1902-års orgelfasad, byggd av Grönlunds orgelbyggeri i Gammelstad.	Nilsén, A. 1975
1977-78	Kyrkans torn byggs om efter arkitekt Uno Söderbergs förslag. Ett nytt trappsystem byggs, vapenhuset samt tornrummet isoleras och vindfång och toaletter byggs. Ny belysning monteras i kyrkorummet, en ny kororgel efter förslag av orgelbyggare Walter Thür i Torshälla installeras i södra korsarmen och ett nytt altare tillverkas av Erik Näslund i Hårga efter Söderbergs ritningar.	RAÄ, ATA Länsmuseet, ärendearkivet
1983	Kyrkans fasader lagas och avfärgas, fönstren målas och de södra och östra takfallen tjäras. Förslaget upprättas återigen av arkitekt Uno Söderberg.	RAÄ, ATA Länsmuseet, ärendearkivet
1987	En minneslund anläggs på kyrkogården.	Länsstyrelsen, ärendearkivet
1989	Kyrkan renoveras invändigt. Väggar och valv rengörs och kalkas, predikstolen och altartavlan konserveras och bättras, bänkarna rengörs, ny akustikanläggning installeras, nytt textilskåp monteras. Ansvarig arkitekt är än en gång Uno Söderberg och huvudentreprenör Söderhamns fasadrenoveringar.	RAÄ, ATA Länsmuseet, ärendearkivet
2004	Taket renoveras. Takspånnet på de södra takfallen byts ut i sin helhet medan enstaka byts på de norra.	Länsmuseet, ärendearkivet
2005	Nytt värmesystem, bänk- och väggradatorer, installeras.	Länsmuseet, ärendearkivet